

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. (Štev.) 31.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
1. AVGUSTA (AGOSTO) 1957

Narod ni klonil

La Chiesa del silenzio guarda a Roma je naslov knjige, ki je izšla nedavno v Rimu v italijanskem jeziku in je bila dotiskana 25. marca 1957 v Citta di Castello. Knjiga obsega 492 strani. V uvodu, ki ga je napisal Iginio Giordani, je prikazan pomen in značaj te knjige, komu je posvečena in kedar je nastala. Zato podajamo najprej v prevodu nekaj značilnih odstavkov iz uvoda:

“To knjigo, ki prinaša dokumente in izjave molčeče Cerkve, beremo s sočutjem in ponosom, kakor so prvi kristjani čitali dejanja mučencev. Morda bo marsikateri od škofov, duhovnikov, redovnikov in redovnic ali laikov, ki se tu omenjajo, prištet med mučence katoliške Cerkve...”

Ta knjiga je izšla na čast svetemu Očetu za njegovo osemdeseto letnico rojstva in štirideseto obletnico njegovega škofovskega posvečenja. Prikazuje z resničnimi in dokaznimi dokumenti kako se v središču misli teh izpovedalcev in mučnikov ter vse Cerkve, ki trpi v katakombah, dviga papež, vidni predstavnik Boga-človeka in uteljevanje univerzalne enotnosti v Kristusu...

Ta knjiga je nastala iz doprinosov različnih področij mučeniške Cerkve med vstajo Madžarske proti boljševiški tiraniji, ki je potlačila rodoljube, študente in delavce s težo orožja in množicami Mongolov. Ob prvi zori svobode na Madžarskem in Poljskem sta bila osvobodena primasa kardinal Wyszyński in kardinal Mindszenty, ki sta postala junška predstavnika osnovnih pravic ljudstva in posameznika...”

Navedeni citati iz uvoda dovoljno označujejo knjigo.

Knjiga sama ima dvanajst poglavij, ki si sledijo po abecednem redu posameznih narodov takole: Čehi, Kitajci, Hrvatje, Letonija, Cerkev v Litvi, Poljska, Borbeni sovjetski ateizem, Romuni, Slovaška, Slovenci, Ukrajinci, Madžarska.

V vsakem poglavju je opisan kratko razvoj katoliške Cerkve in katolicizma v narodu, kateremu je poglavje posvečeno; posebej pa še odnos tega naroda do svete stolice, kakor se je tudi zunanje izražal v raznih dobah in oblikah. Teža vsakega poglavja pa je v dokumentarnem prikazu nasilja komunističnih režimov proti katoliški Cerkvi, duhovnikom in vernikom. Prikazane so junške borbe ter obćudovanja in spoštovanja vredne žrtve.

Knjiga je ilustrirana in so objavljene v glavnem slike najbolj znanih cerkvenih dostojanstvenikov, ki so bili preganjani po komunističnih režimih kot n. pr. štoffe Beran, Stepinac, Wyszyński, Voojtašek, Buzaka, Goidič in drugi.

Slovenecm je v knjigi posvečenih 24 strani. Krasi jih slika Bleda z Marijino cerkvice na otoku. V prvem delu je orisan v kratkih potezah odnos Slovencev do katoliške Cerkve in do svete stolice. Začetek sega v dobo knezov Gorazda in Hotimira, omenja kneza Koclja, opisuje delo in zasluge sv. Cirila in Metoda, nato citira Valvazorja in navaja značilno kitičo slovenske narodne pesmi iz dobe turških bojev. Omenja škofa Ivana Tavčarja, Tomaža Hrena in druge osebnosti.

Značilna je v tem prvem poglavju tale ugotovitev: “Tuji poznavalci slovenske zgodovine se čudijo, kako je mogel narod, ki je tako kmalu izgubil svojo politično neodvisnost in ki živi v tistem delu Evrope, kjer so se v petnajstih stoletjih kržale tako različne ideologije ohraniti kljub vsemu lastno etnično bitnost in svoj kulturni zaklad.”

V drugem delu govori o pridobitvah slovenskega katoliškega gibanja. V tej zvezi navaja delo škofov: S'omška, Mahnič, Missije in Jeglič. O zadnjem pravi, da je njegova zasluga, da je bilo 10% slovenske mladine v Marijskih kongregacijah. Ko opisuje, kako je slovensko katoliško gibanje zajelo najširše plasti slovenskega naroda, navaja a posebej dr. Janeza Ev. Kreka, o katerem pravi, da je bil “eden najbolj cenjenih katoliških parlamentarcev v dunajskem parlamentu in ima svoje učence med Hrvatji, Čehi in Ukrajinci”.

V tem delu je tudi citat grofa Karla Sforze, ki je dejal o slovenskem naro-

NOV NAPOR ZA DOSEGO RAZOROŽITVE

Razorožitvena konferenca v Londonu se nadaljuje, ne da bi zapadne velesile mogle najti uspešno podlago za doseg kakršnega koli vsaj splošnega sporazuma z ZSSR glede prepovedi izdelovanja in uporabe atomskega orožja v bodočnosti. Čas hitro poteka in tako USA in Anglija na eni ter ZSSR na drugi strani nadaljejo z atomskimi poskusi v oboroževalni tekmi, katere edini konec more biti tretja svetovna vojna.

Ameriški zunanji minister je zaradi takih izgledov pred dnevi preko ameriške televizije in radija govoril ameriškega narodu in vsemu svetu o tem problemu ter je med drugim poudaril, da bo mogel postati problem kontrole hidrogenega orožja “kmalu popolnoma nerešljiv”, če ZSSR in zapadne velesile ne bodo prišle do sporazuma glede prvega koraka na poti v razorožitve. “Kakor sedaj stvari stoje, tako bo prišel čas, ko bo mogel najmanjši in najbolj nepreviden diktator postati posestnik atomskega orožja in z njim zagroziti vsemu človeštvu s poginom.” Dulles je pozval ZSSR, naj sprejme zapadne predloge o razorožitvi, da bi tako preprečili vojne strahote, ki jim človeštvo drvi nasproti.

“Ves svet stoji pred temno bodočnostjo, če vojnih groženj ne bo mogoče spraviti pod kontrolo. Človeštvo ne bo moglo več dolgo živeti v senci takšnega uničenja, kakor ga je mogoče sedaj povzročiti z atomskim orožjem, ne da bi hitro in v pravem času spremenilo obstoječe fizične, socialne in politične vrednote. Čas ni neomejen. Vsako leto, ki mine brez sporazuma, poveča nevarnost nesporazuma.” Znova je potrdil stališče USA, da so zapadne velesile pripravljene prenehati za deset mesecev z vsemi atomskimi poskusi, če bo ZSSR objavila datum, s katerim bo prenehala izdelovati sleherno atomsko orožje. “Toda, dokler ameriška vlada ne bo dobila zadostnega zagotovila, da sovjetski resno mislijo na razorožitve, tako dolgo bo USA nadaljevala z atomskimi poskusi in izdelovanjem orožja.”

V nadaljnjih izjavah je poudaril, da je USA pripravljena nuditi Sovjetski zvezi vse svoje področje za zračno kontrolo, če ZSSR stori s svojim ozemljem isto za ameriška letala.

Te Dullesove izjave predstavljajo mnenje in želje ameriške vlade, ki pa je naletela v kongresu glede svojih razorožitvenih načrtov že večkrat na hladen, če ne celo odklonilen sprejem. Kongres resno dvomi v izvedljivost teh načrtov, tako glede zračne kontrole, kakor glede celotnega problema razorožitve, zaradi nespremenjene sovražnosti Sovjetske zveze in njenih satelitov do svobodnega sveta. Zato stoji ameriška vlada pred dejstvom, da bo od kongresa dobila pristanek na svoje načrte prav tako težko kakor od ZSSR.

ZSSR je s svoje strani predlagala zračno kontrolo Sibirije in zahodnega dela USA, čeprav sta obe strani menili, da bi se zračna kontrola mogla začeti okoli severnega tečaja in se polagoma razširiti, obenem s povečanjem medsebojnega zaupanja, še na ostale dele obeh kontinentov. Dulles je pri tem priznal, da bo sicer USA v tem slučaju podvela vse ukrepe, s katerimi bo preprečila nevarnost za obrambo države, toda popolne nezmožljivosti ni potrdil. Najresnejša izjava v Dullesovem govoru je vsekakor poudarek, da prihaja

čas, ko bo kontrola atomskega orožja postala neizvedljiva in nemogoča, ker bo že vsaka država imela zalogo svojih atomskih bomb. In če bo z atomskim orožjem razpolagal že vsak diktator, človeštvo nima pričakovati velike bodočnosti. Najbolji dokaz, da velesile niso mogle obdržati pod kontrolo položaja, ki ga je spravil v pogon nepremišljeni diktator, ki sicer še ni imel atomskega orožja, pač pa že atomsko zaslonbo v ZSSR, je bil Nasser. Ker so velesile morale pod pritiskom javnega mnenja odpovedati vojaško silo, s katero bi mogle zrušiti diktatorja, so ustvarile precedent, ki je za svobodni svet silno nevaren.

Človek je našel atomsko energijo. Obstoj človeštva je sedaj odvisen od njegove pripravljenosti na to s fizikalno revolucijo, ki jo je povzročil.

Novo Bulganinove intrige

Bulganin je poslal Macmilanu obširno pismo, v katerem se zavzema za tesno sodelovanje med ZSSR in Anglijo ter to državo takorekoč odkrito poziva na samostojno politiko napram Zahodni Nemčiji, katero označuje za nevarno zlasti britanskemu otoku. V pismu opozarja Anglijo, da bo oborožitev Zahodne Nemčije, ki jo sedaj izvaja Adenauer, privedla do ponovne nadvlade Nemčije nad evropskim kontinentom ter bo pokopala Anglijo in ravnotežje v Evropi, ki ga je baje s tako težavo ustvarila ZSSR po drugi svetovni vojni.

S tem pismom je Bulganin izbral pot, po kateri skuša posredno vplivati na potek jesenskih volitev v Zahodni Nemčiji, ki bodo 15. septembra t. l. in se je tako naravnost vmešal v notranje zadeve te države. Iz Bonna na pismo niso protestirali, pač pa je London odgovoril, da ima svojo politiko do Zahodne Nemčije že zdavnaj določeno in je ne namerava spreminjati.

Ta sovjetska vmešavanja v zahodno-nemške notranje zadeve že trajajo dalj časa. Anglija in Zahodna Nemčija sta na napačni poti, piše Bulganin, ko sta se prostovoljno predali Amerikancem za atomski oporišči v Evropi. Če bo prišlo do vojne, bosta obe uničeni. Da se temu uničenju izogneta, naj pristaneta na kontrolno cono v Nemčiji, kjer bosta Zapad in Vzhod zmanjšala svoje vojaške sile, ki si tam stoji nasproti.

Adenauerjeva krščansko demokratska

Evropa pred novim problemom

Narastajoče cene povzročajo mnogim vladam zahodnih evropskih držav vedno večjo zaskrbljenost. Položaj v glavnih zahodnoevropskih industrijskih državah glede problema cen je naslednji:

šne težave je imela Cerkev pod komunističnim režimom, navaja dejstvo, da je sveta stolica darovala škofu Vovku 10.000 izvodov katekizma v slovenskem jeziku. Kljub temu, da je ministrstvo dalo dovoljenje za uvoz, je vlada v Ljubljani zaplenila vso pošiljko.

Zadnji del pa nosi naslov “Narod ni klonil”. Tukaj navaja pisec dejstva, ki dokazujejo, da komunistem Slovencev vere ni mogel uničiti. S citati iz komunističnega tiska dokazuje to za razne stanove in poklice. Navaja statistične podatke, dejstva in dokazila. Kot značilne primere poudari te: Profesor Franc Ramovš, tajnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je pred smrtjo (1953) izrazil željo, da bi bil pokopan cerkveno. Isto željo je izrazil pred smrtjo direktor ljubljanske opere Mirko Polič. Ko je imel dr. Mirko Roš iz Zuericha predavanje na ljubljanski univerzi ob imenovanju za častnega doktorja, je ob aplavzu akademikov govoril o bivanju božiem. Prav tako je največji slovenski arhitekt, sedaj že pokojni, Josip Plečnik ob podobni priložnosti leta 1952 na ljubljanski univerzi svoje predavanje zaključil z mislijo na Boga.

Samo v glavnih obrisih smo nakazali vsebino te rad vse zanimive knjige. Za zaključek še tale ugotovitev: Malo je knjig ali pa nobene v tujih jezikih, ki bi o največji slovenski tragediji pisale tako dokumentarno in slovenski narod predstavile tako lepo, kakor je to v tej knjigi.

M.P.

čas, ko bo kontrola atomskega orožja postala neizvedljiva in nemogoča, ker bo že vsaka država imela zalogo svojih atomskih bomb. In če bo z atomskim orožjem razpolagal že vsak diktator, človeštvo nima pričakovati velike bodočnosti. Najbolji dokaz, da velesile niso mogle obdržati pod kontrolo položaja, ki ga je spravil v pogon nepremišljeni diktator, ki sicer še ni imel atomskega orožja, pač pa že atomsko zaslonbo v ZSSR, je bil Nasser. Ker so velesile morale pod pritiskom javnega mnenja odpovedati vojaško silo, s katero bi mogle zrušiti diktatorja, so ustvarile precedent, ki je za svobodni svet silno nevaren.

Človek je našel atomsko energijo. Obstoj človeštva je sedaj odvisen od njegove pripravljenosti na to s fizikalno revolucijo, ki jo je povzročil.

stranka bo imela na volitvah resnega tekmeča, socialne demokrate, ter je izid odvisen od števila glasov, ki ga bodo dobile druge manjše stranke. Menijo, da bodo večino glasov pobrале te stranke, čeprav nobena izmed njih ne predstavlja močnega vodstva za Nemčijo, tudi če bi se v parlamentu povezale v tesno koalicijo. Erich Ollenhauer, vodja social-demokratov, je široko poznan, toda ni preveč priljubljen. Privedel je svojo stranko do tega, da je pristala na ponovno oborožitev Nemčije, toda še vedno zagovarja majhno poklicno vojsko v NATO, v nasprotju z Adenauerjem, ki zahteva veliko nemško armado.

Če se bo sovjetom posrečilo z razširitvijo dvoma o nujnosti nemške oborožitve in o pravilnosti sprejemanja atomskega orožja, odvzeti obema velikima strankama glasove, potem bodo ustvarili v Nemčiji kaotičen položaj, ki ga bodo spretno izrabili komunisti v korist združitve Zahodne Nemčije s komunistično Vzhodno Nemčijo, seveda pod vodstvom ZSSR.

Bulganin se v svoji propagandi moti v toliko, v kolikor nadaljuje z grožnjami o vojaški sili varšavskega pakta, pozablja pa na dejstvo, da medtem ko varšavski pakt predstavlja v resnici samo ZSSR, ker sateliti po madžarski izkušnji niso zanesljivi, pa NATO predstavlja močno koalicijo svobodnih držav, ki se doslej še niso preprečale o iskrenosti sovjetskih ponudb katere koli vrste.

Francija: Narastajoče cene obenem z narastajočimi zahtevami po zvišanju plač so eden najhujših glavobolov francuske vlade. Cena vina je v preteklem tednu narasla za pet frankov pri litru ter se bo dvignila še za tri franke tekom tega tedna. Zvišanje cene temu produktu je povzročil vladni dekret o ponovnem obdavljenju vina.

Nizozemska: Cene stalno narastajo, čeprav jih vlada kontrolira. Cene mleku, sladkorju, plinu, transportu, pošti, telefonu, alkoholnim pijačam, cigaretam, tobaku, premogu in koksu so se v zadnjih mesecih skoro podvojile.

Belgija: Po močnem dvigu lanske leto so se sedaj cene ustale. Nasprotno s položajem v Angliji in Nizozemski ter Franciji, se je v Belgiji inflacija ustavila ter je pod močno vladno kontrolo.

Avstrija: Vse rudniške uprave so zahtevale dvig cene premogu med 5 do 14 odstotkov. Zvišale so se tudi cene sadju zaradi slabe letine. Od junija t. l. dalje so se močno zvišale tudi cene govejemu mesu in svinjini.

Zahodna Nemčija: Narastanje cen vsakdanjim življenjskim potrebščinam predstavlja enega najtežjih problemov za vse stranke, ki tekmujejo za jesenske volitve. Social-demokrati obljublajo znižanje cen, če pridejo na oblast. Tudi vladni krogi priznavajo, da problem cen še ni bil nobeno volilno leto tako resen, kakor je sedaj.

Italija: Prvič po drugi svetovni vojni so cene nekaterim produktom v tej državi padle. Toda gospodarski strokovnjaki opozarjajo, da se bodo cene zopet začele kmalu dvigati. Danes je cena kruha, krompirja, jaje, sira, vina, olivnega olja in zelenjave nižja od one lanske leto. Celotna državna produkcija je sedaj v Italiji dvakrat večja od predvojn.

SALUDO DEL PRESIDENTE GENERAL ARAMBURU AL PUEBLO ARGENTINO

Desde la Casa de Gobierno dirigió el lunes pasado un mensaje a todo el país el presidente provisional de la Nación, general Pedro Eugenio Aramburu. Dijo en la oportunidad:

“La elección del 28 de julio ha demostrado que el país tiene conciencia democrática habiendo asestado un golpe definitivo a la dictadura.

La Revolución por las urnas ha dado espaldarazo a la Revolución por las armas, abriendo para los argentinos el camino de la estabilidad y el orden.

Ha triunfado el pueblo expresado en su auténtica voluntad en una jornada emocionante de fervor cívico.

El resultado indica que las tres cuartas partes de los votantes han preferido la democracia y libertad. Otra cuarta parte no se definió, quizás por no haber sido suficientemente instruida, quizás por no comprender los problemas de su patria, quizás por esperar en el fondo de su corazón un regreso imposible.

Ya hemos dicho que la República levantará su cabeza a pesar del lastre y que la sociedad de argentinos seguirá luchando para redimir en la libertad a los que no supieron apreciarla.

Confiamos que juntos todos iniciamos una era de comprensión superando los errores y los espejismos para completar el ejemplo que estamos dando a nuestros hijos y a América.

Este es mi saludo al pueblo argentino, el único vencedor y el único que saldrá favorecido con la reforma constitucional decidida.

POZDRAV PREDSEDNIKA GENERALA ARAMBURU-JA ARGENTINSKEMU NARODU

Predsednik general Aramburu je v ponedeljek zvečer z vladne palače naslovil po radiju na argentinski narod naslednji pozdrav:

“Volitve dne 28. julija so pokazale, da ima država demokratično zavest ter je zadala končni udarec diktaturi.

Revolucija z glasovnicami je dala podporo revoluciji z orožjem ter je odprla Argentincem pot stabilnosti in reda.

Zmagalo je ljudstvo, ki je izpovedalo svojo resnično voljo na ta pomembni dan z veliko državljansko vnemo.

Volilni rezultat je pokazal, da se tri četrtine volilcev zavzemajo za demokracijo in svobodo. Druga četrtina se ni izjavila, bodisi, da ni bila dovolj poučena, bodisi, da ne razume problemov svoje domovine, ali pa, ker v globini svojega srca upa na nemogočo vrnitev.

Dejali smo že, da bo republika dvignila glavo kljub silnim bremenom ter da bo družba Argentincev nadaljevala svojo borbo, da bo v svobodi odkupila tiste, ki je niso znali ceniti.

Upamo, da homo združeni začeli z dobro medsebojnega razumevanja in da homo premagali napake in privide in tako spopolnili vzgled, ki ga dajemo svojim sinovom in Ameriki.

To je moj pozdrav argentinskemu ljudstvu, ki je edini zmagovalac in edini, kateremu bodo ustavne spremembe tudi prinesle koristi.

IZ TEDNA V TEDEN

Na jugovzhodnem področju arabskega polotoka je izbruhnil upor nekaterih arabskih plemen proti sultanu državice Muscata in Omana, ki je prijatelj Anglije. Upor je izkoristila ZSSR, ki je obtožila Anglijo, da ne dovoli arabskim plemenom, da bi si izvojevali svobodo. Anglija je na poziv sultana poslala proti upornikom letale, ki so bombardirala uporniške postojanke. USA resno gleda na razvoj dogodkov, ker se boji, da ne bi zadeva privedla do zapletljive, podobnih onim okoli Suezja, zlasti, ker menijo, da je upornike oborožila Saudijeva Arabija, ki je dobila orožje od USA za svojo obrambo v smislu Eisenhowerjeve doktrine. Dulles je priletel v London pod pretvezo razorožitvene konference, menijo pa, da je prišel na posvete z londonsko vlado zaradi upora v Omanu.

(Nadaljevanje na 4. strani)

POZDRAV BIV. FRANCOSKEGA MINISTRA DUPONT-A ŠKOFU DR. G. ROŽMANU

O izredno lepem in toplim sprejemu škofa dr. Rožmana v Parizu smo poročali. Omenili smo tudi sprejem na pariški mestni občini in tudi v Društvu prijateljev Jugoslavije — Les Am's de la Yugoslavie. O tem sprejemu, ki je bil na binkoštno sredo dne 12. junija 1957 v Parizu, smo dobili še nekaj podrobnejših podatkov, ki jih zaradi važnosti, zlasti pa zaradi govora biv. francoskega ministra, pariškega poslanca Dupont-a objavljamo.

Slavnostnega sprejema v čast škofu dr. Rožmanu se je udeležilo veliko številno vodilnih osebnosti francoskega cerkvenega, kulturnega in političnega življenja. Bilo je navzočih več veleposlanikov in bivših ministrov, večje število narodnih poslancev, med njimi bivši vojni minister general Koenig, pa je poslanca opravičilo, ker na pozdravni sprejem niso mogli priti, ker je bilo prav tedaj v parlamentu glasovanje o zaupnici vladi ter so morali biti navzoči vsi narodni poslanci. Kljub tej okolnosti pa se je za krajši čas odtrgal od parlamenta pariški poslanec biv. minister gospod Frédéric Dupont, prihitel je na sprejem v počastitev škofa dr. Rožmana, ki nosi že iz predvojnih let najvišje francosko odlikovanje Red Legije časti, ter je v pozdrav Prezvzišenemu izrekel naslednji pozdravni govor:

Prezvzišeni,
Štejem si v veliko čast, da Vas moram sprejeti v imenu Prijateljev Jugoslavije.

V Vaši osebi pozdravljamo velikega cerkvenega kneza. Poznamo Vaše neumorno pastirsko delo, ki ste ga z neumorno vnemo vršili v svoji škofiji in med slovenskim narodom. Vemo pa tudi za Vašo herojsko borbo, ki ste jo vodili v težkih letih okupacije.

V svoji stolnici ste leta 1943 v znani pridigi poudarili: "Vkljub vsem grožnjam bom vedno trdil in učil, da je brezbožni komunizem največje zlo in največja nesreča za slovenski narod."

Komunisti so Vas obsodili, da ste "fantični pripadnik svojega poklica in vere". Je to, najljepše spričevalo, ki Vam bi ga kdo mogel dati.

V Vaši osebi pa obenem pozdravljamo zastopnika Močiče Cerkev. Položaj Cerkev molka sem osebno spoznal, ko sem bil leta 1952 poslan v Jugoslavijo.

Nikdar ne bom pozabil obiska pri kardinalu Stepincu, katerega sem obiskal v Krašiču, in občudoval sem njegov pogum in njegovo vztrajnost, ko nam je govoril, s kakimi sredstvi so mu hoteli izsiliti priznanje "zločinov", ki jih ni zagrešil, in zanikanje tega, za kar se je boril.

Moj obisk v Sloveniji je sovpadal z zločinskim napadom na škofa Vevka, ko ga je eden od OZNE polil z bencinom in zažgal. Zaradi njegovega zdravstvenega stanja ga nisem mogel obiskati ter mu tako prinesiti osebne simpatije Francije, toda sporočil sem mu izraze naše solidarnosti in občudovanja ter obenem ogorčenje, da je njegov napadalec dobil le smešno kazen.

Kot Francoz in kot katoličan, pa tudi kot prijatelj Vaše domovine, sem omenil te tragične dogodke, katerih žrtev ste Vi sami in v katerih ste znali tako junaško, kljub vsem grožnjam, braniti naše skupne krščanske ideale.

Bodite prepričani, Prezvzišeni, da čutimo z Vami v zavesti, da Vaša žrtev odkupuje naše grehe preteklosti in pripravljata žetev bodočnosti".

Zgodovinska odločitev Argentine

V nedeljo dne 28. julija 1957 so bile v Argentini volitve v ustanovodajno skupščino. V izvajanju svojega počiščenega programa za demokratizacijo vsega javnega življenja in udejstvovanja, jih je vlada osvobodilne revolucije razpisala dne 12. aprila t. l.

Za volitve je vladalo izredno zanimanje. Saj so bile to prve volitve po zrušitvi prejšnjega režima v Argentini in 21 mesecev potem, ko je vso oblast prevzela zmagovita vojaška osvobodilna revolucija. Že prvi predsednik po septembrski revoluciji leta 1955, pok. general Lonardi je izjavil, da nihče, ki sodeluje v vladi osvobodilne revolucije pri nobenih volitvah, ki jih bo izvajala ta vlada, ne bo kandidiral. Isto stališče je potrdil Lonardi je naslednik sed. predsednik general Aramburu. Zato je bila vlada pri volitvah v ustanovodajno skupščino čisto nepristranska. Izjavila je, da bo spoštovala voljo ljudstva, ki bo prišla do izraza pri volitvah, pa četudi bi bila drugačna, kakor bi si jo pa vlada želela.

Volitev se je udeležilo 35 političnih strank. Od teh jih je imelo svoje kandidate v prestolnici Bs. Aires 17, nekatere so imele svoje kandidate samo v eni provinci, druge zopet v več provincah. V vseh volilnih okrožjih v republiki so postavile kandidate samo tri stranke in sicer: Unión cívica radical del pueblo, Unión cívica radical intransigente ter argent. krščansko demokratska stranka, ki je povsem nova politična tvorba. Nastala je šele po zadnji osvobodilni revoluciji in je šla tokrat prvič na volitve.

Za volitve v ustanovodajno skupščino je bilo v vsej republiki vpisanih v volilne imenike 9.728.839 volilcev; 4.977.489 moških in 4.751.350 žensk. Volišč je bilo 40.419. Vse stranke so postavile okoli 2.000 kandidatov, izmed katerih so volilci volili 205 poslancev za ustanovodajno skupščino za spremembo ustave iz leta 1853., z njenimi dopolnili v letih 1860, 1866 in 1898.

Ustavodajna skupščina se bo sestala v mestu Santa Fe dne 1. septembra 1957.

Za volitve, ki so bile po proporcionalnem sistemu, je vlada zagotovila popolno svobodo. To so priznali tudi predstavniki posameznih političnih strank in tudi listi. Ti so pisali, da v Argentini doslej še nobena vlada političnim strankam brez razlike na politično o-

še solidarnosti in občudovanja ter obenem ogorčenje, da je njegov napadalec dobil le smešno kazen.

Kot Francoz in kot katoličan, pa tudi kot prijatelj Vaše domovine, sem omenil te tragične dogodke, katerih žrtev ste Vi sami in v katerih ste znali tako junaško, kljub vsem grožnjam, braniti naše skupne krščanske ideale.

Bodite prepričani, Prezvzišeni, da čutimo z Vami v zavesti, da Vaša žrtev odkupuje naše grehe preteklosti in pripravljata žetev bodočnosti".

predelitev ni šla tako na roko, kakor prav sedanja. Vse je storila, da bi strankam olajšala politično propagando. V ta namen je strankam v resnici zagotovila popolno svobodo za vso njihovo politično akcijo. Razen tega je vsaki politični stranki dala na razpolago po 10 brezplačnih vozovnic za železnice, ladje in letalske proge. Za razpošiljanje volilnega in propagandnega materiala so stranke uživale velike olajsave na pošti. Vse ta material so lahko pošiljale brezplačno pripravljeno. Razen tega je vlada političnim strankam dala brezplačno na razpolago radijske postaje, da so preko njih lahko širili svojo propagando in v svojih govorih tudi napadali vlado. Tako so imeli govorniki najrazličnejših strank 7.548 radijskih oddaj. Za oddajo političnih govorov so radijske postaje porabile 645 ur. Stranke so nadalje lahko popolnoma svobodno vršile svojo propagando z letaki in lepaki ter zvočniki. Nemoteno so lahko prirejale tudi večje in manjše shode. Vseh volilnih shodov je bilo za te volitve nad 3.000.

Volilna borba se je bila med dvema taboroma političnih strank. Med strankami, ki so se zavzemale za spremembo ustave iz leta 1853 in Frondizijevimi radikali, ki so nastopali proti sklicanju ustanovodajne skupščine in so govorili te politične skupine na shodih izjavljali, da bodo v slučaju, če bodo dobili večino, ustanovodajno skupščino razpustili in zahtevali takojšnjo izvedbo splošnih državnoborskih volitev. Biv. peronisti so razvijali močno akcijo za oddajanje praznih glasovnic - volitve v Argentini so obvezne in kdor ne more zadostno opravičiti izostanka od volitev je občutno kaznovan. Za glasovanje s praznimi listki je bil tudi biv. zun. minister pod Peronom Bramuglia. Skrajni desničarski elementi na kat. strani v Unión federal so pa nastopali proti glasovanju z belimi listki, zavzemali pa se za veljavnost ustave iz leta 1949. Ostale politične skupine in stranke so odločno nastopale v obrambo ustanovodajne skupščine.

Dr. Frondizi si je močno prizadeval, da bi pridobil za svojo listo čim več biv. peronistov, pa tudi skrajne levičarje je s nubil.

Volilna propaganda je bila zlasti živahna zadnji teden pred volitvami. V Buenos Airesu so bile v središču mesta ulice dobesedno posute z volilnimi letaki posameznih političnih strank. Ta teden je bilo v prestolnici 179 shodov in 75 političnih govorov po radiu. Največ shodov v Bs. Airesu so imali socialisti, za njimi pa dr. Balbinovi radikali, ki so imeli prejšnji petek tudi doslej največji shod v Buenos Airesu. V petek zvečer o polnoči je bila volilna kampa nja zaključena.

V soboto zvečer je po radiu govoril predsednik vlade general Aramburu. Ne da bi delal propagando za sebe ali za koga drugega. Ponovil je znova samo načela, ki vodijo vlado osvobodilne revo-

lucije pri izvajanju njenega političnega programa za povrnitev deželi svobode in demokracije. Boga je naprošal naj razsvetli ljudi, da si bodo pri volitvah izbrali pravo pot, pot, ki bo vodila v mirno življenje v svobodi in demokraciji ter medsebojno sožitje in razumevanje, republiki pa, ki bi zagotovila vsestranski napredek.

Volitve v nedeljo so potekale v polnem miru in redu. Po zidovih in oglašnih deskah so opozarjali na številne kandidate lepaki posameznih političnih strank. Največ jih je bilo od Frondizijevih radikalov, komunistov ter nove politične stranke Partido cívico independiente. Socialistični govornik je na nekem shodu omenjal, da se pri teh volitvah vidi, katere stranke razpolagajo z milijoni za svojo propagando. Pri tem je mislil na spredaj navedene politične stranke.

Ob šestih zvečer so bile volitve zaključene. Kmalu zatem so radijske postaje začele že sporočati prve volilne rezultate. To so potem delale vso noč od nedelje na ponedeljek. Končni rezultati bodo znani danes v četrtek.

Že prvi rezultati so dajali večino dr. Balbinovim radikalom. Dr. Frondizi je bil precej za njim, toda na drugem mestu, tretje mesto so zavzeli socialisti, četrto pa krščanski demokrati. Po ob-

Ustanovitev Krščansko demokratske stranke v Čilu

Naročnik našega lista nam je o zadnjih političnih razmerah v Čilu poslal naslednje poročilo;

"Te dni so ustanovili v Čilu Krščansko demokratsko stranko na ta način, da sta se združili dve krščanski stranki in sicer Falange Nacional (ki pa nima ničesar opraviti z znano špansko Falango) in Conservadores social cristianos. Škoda, da niso v tej novi stranki združili prav vsi krščansko usmerjeni ljudje. Del jih je namreč v stari krščanski stranki Conservadores unidos in del tudi v drugih strankah. V septembru prihodnjega leta bomo imeli v Čilu predsedniške volitve. Stranke se že sedaj pripravljajo na te važne volitve. Dosedaj sta bila postavljena dva pred-

sedniška kandidata. Radikalna stranka, ki jo vodijo masoni, je postavila za kandidata Luis-a Bossay-a, krščanska demokratska stranka pa je postavila za predsedniškega kandidata senatorja Frei Montalvo, ki je pri letošnjih volitvah v senat odnesel v Santiagu veliko zmago. Če bi se vsi krščansko demokratski ljudje združili okoli tega moža, bi zmagal z veliko večino. Toda zdi se, da bodo stari konservativci postavili svojega kandidata Eduarda Alessandrija, ki je odlični gospodarstvenik in politik. V tem primeru se bodo glasovi krščansko usmerjenih volilcev delili in ne bosta zmagala ne Frei in ne Alessandri. Kako se bo položaj razvijal, Vam bom še poročal."

Ze ti še ne končni rezultati kažejo, da so odločno zmagale stranke, ki se zavzemajo za spremembo ustave, biv. peronisti so pa s svojimi belimi glasovnicami tudi potrdili, da se bodo morali sprijazniti z dejstvom, da večine med ljudstvom nimajo, kakor so doslej zatrdjevali.

Pozornost pri teh volitvah je vzbudila krščansko demokratska stranka, ki je nastopila prvič, pa je dosegla izredno lep uspeh ter se je uveljavila v vseh provincah. V ustanovodajni skupščini bo imela 9 poslancev.

Vsi listi in vse stranke po izvršenih volitvah izjavljajo, da tako svobodnih volitev Argentini ni imela že od predsednika dr. Roca Saenz Peña naprej, t. j. od leta 1911. Na njih je argentinsko ljudstvo izpričalo svojo odločno voljo, da hoče v bodoče živeti v svobodi in demokraciji.

Nova socialna predpisa v Argentini

Kdo ima pravico do odškodnine ob nezgodi?

Dne 5. julija 1957 je izšel dekret zakon, ki vsebuje nova in tudi za naše rojake važna določila o tem, kdo ima pravico do odškodnine v primeru obratne nezgode. Dosedaj je veljalo, da imajo v primeru smrtni nesreče pravico do odškodnine samo tisti sorodniki, ki bivajo v Argentini. Z novim dekretom zakonom pa je določeno, da imajo ponesrečenčevi dediči, naj bo njihove družav-

ljanstvo katerokoli, pravico do zakonite odškodnine tudi v primeru, ako ne bivajo v Argentini.

Nova določila o obratnih nezgodah

Z dekretom-zakonom šte. 7604 z dne 5. julija 1957 je bilo določeno, da mora delodajalec poleg odškodnine, ki jo predvideva zakon šte. 9688, dati ponesrečenču tudi umetno zobovje (ako je zaradi obratne nesreče izgubil svoje zobovje) in ortopedske priprave, ki so potrebne za popolno usposobljenje za delo. Namesto teh predmetov bo mogel dati delodajalec ponesrečenču primerno odškodnino v višini, ki jo bo predpisal posebni pravilnik.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

Položaj v Jugoslaviji v minulem letu

Pri takem stanju so komunisti lahko spremenili svoje zadržanje. Komunistična partija od svojih ljudi sedaj zahteva, da morejo s svojim nastopa jem dati "lep vzgled", da bi tako privabljali še druge v partijo. Povsod morajo s svojim delom, vzgledom in besedo kazati privlačnost komunistične ideje. Prej je pa bilo tako: V vsaki ustanovi, v vsakem podjetju so bili partijci zase organizirani in so imeli svoje celice. Te komunistične celice so potem nazirale delo in življenje ter govorjenje slehernega v dotični ustanovi (N. pr. profesriji na univerzi, dijak med dijaki, delavec med delavci itd.). Sedaj pa partija zahteva od komunistične celice, ki dela v neki ustanovi, da se kot komunist vključi v vse njene forume in mora v njih delovati kot komunist. Politično se pa mora včlaniti v svojo matično terensko organizacijo. Ker so komunisti s svojimi privilegiranci v prejšnjih letih razna podjetja spravili v gospodarsko hirarje ali pa celo v propad, so v tem pogledu postali strožji in se začeli upoštevati malo bolj ravnala pravih strokovnjakov. Vodilna mesta povsod seveda imajo še naprej komunisti.

V zadnjem času so začeli znova močno forsirati delavske svete. Nanje zelo pritiskajo, da bi se uredili. Ljudi pa venomer šlepe s krilatcami, da prav za prav oni o vsem odločajo, ko je pa resnica samo ta, da ima oblast krepko v rokah samo komunisti.

Gospodarski položaj

V drugi polovici 1956 se je gospodar-

sko stanje katastrofalno poslabšalo. Za to je več vzrokov. Glavna sta pa vsekakor: 1) Docela zgrešena gospodarska politika in 2) Nerazpoloženje med delavstvom in kmeti, ki nočejo proizvajati toliko, kakor bi lahko.

Kako pa naj delavec tudi ima veselje do dela, ko so pa plače tako nizke — okrog 7.000 dinarjev —, da z njimi družine nikakor ne morejo živeti. Nezadovoljstvo je vedno večje zlasti med rudarji. Prej so jim zelo šli na roko. Dajali so jim razne ugodnosti, sedaj pa dobivajo vedno nižje plače. Rdeči oblastniki tudi silno hitro spreminjajo plačilne sisteme. Prav tako pravilnike delavskih svetov.

Pri takem stanju ni prav nič čudno, da gospodarstvo rapidno nazaduje in nezadovoljstvo postaja vedno večje, ker so pač življenjski pogoji vsak dan težji. Zaradi tega so ljudje začeli trumoma zapuščati domovino in beže čez mejo v ubanu, da bodo v tujem svetu našli boljše življenjske pogoje. Delavstvo beži zlasti iz Jesenic. Tu se zgodi, da jih včasih tudi po sto odide v sosednjo Avstrijo. Veliko jih pobegne tudi iz Tržiča, Maribora ter iz krajev, ki so blizu italijanski meji.

Vsi ti množični pobeži so izraz splošnega nezadovoljstva doma. Obremem so tudi nahujska obtožba komunističnega sistema, ki je na vsej črti drživel polom, ker ni mogel ustvariti takih življenjskih pogojev, pod katerimi bi človek lahko živel človeškemu dostojanstvu primerno in vredno življenje.

Ob znanih zadnjih dogodkih na Madžarskem se je nezadovoljstvo med delavstvom v Sloveniji še povečalo. Ponekod so v ogorčenju proti sedanjim rdečim oblastnikom začeli izdajati celo protikomunistične letake. To se je zgodilo n. pr. v Velenju in v Anhovem pri Gorici.

Komunisti so opaziti te resne izraze nezaoovoljstva med delavstvom proti nosilec sedanjega režima. Partija je imela tiste dni neprestano seje. Po komunistični praksi je zvalila krivdo na tistega, ki se je pritoževal: na delavstvo in upravno osebje. V zboru proizvajalcev v Beogradu, t. j. v senatu, so malo bolj odprli ventile, da so se nekateri govorniki lahko znesli nad slabim gospodarstvom. Težki očitki so leteli na direktorje raznih podjetij, na upravne svete, na visoke funkcionarje. Celotno so pustili, da so nekateri govorniki napadali razkošno življenje nekaterih komunističnih veljakov. Tudi listi so lahko objavljali te napade. Tedaj pa je nastopila partija in se postavila v položaj rešitelja iz tega zavoženega položaja, z napovedjo: Mi bomo vse to spremenili. Vse te neugodne kritike in težko gospodarsko stanje je dobilo nato viden izraz v družbenem planu za leto 1957, v katerem sta bistveni dve stvari in sicer: 1.) Investicije, ki so bile določene za trenutno neproduktivno težko industrijo, so spremenili tako, da bodo v glavnem šle za zidanje stanovanjskih stavb, za proizvodnjo predmetov za široko potrošnjo in za kmetijstvo. 2.) Istočasno so sklenili, da bodo plače in pokojnine zvišali. Delavskim svetom so naroči-

li, da morajo nastopati po predpisih. Govorili so jim, da so tovarne "splošno ljudsko premoženje", ki ga "upravljajo delavci sami po izvoljenih ljudskih zastopnikih" Delavski sveti da morajo določati plan dela, proizvajalne stroške, cene pri prodaji in da morajo "disciplinirati" direktorje. Govorili so jim dalje, da so ti sveti sploh "zadnja instanca prejšnjega podjetnika" ter da so v njih združene "vse pravice, ki jih je imel prejšnji podjetnik."

Delavskim svetom so komunisti dalje naročili, da morajo izdelati tarifne pravilnike, po katerih naj bi delavci dobili boljše plače. Bodo pa naj taki, da bodo stimulirali delavstvo. Se pravi: Za večjo in boljše proizvodnjo — večjo plačo. Tarifni pravilniki morajo sloneti na tem, da bodo cenili delo. Tako so komunisti znova zvalili vso odgovornost za svoje neuspehe na delavske svete, ki pa morajo dejansko delati zopet samo tako, kakor odloča partija.

Najbolj pogost očitek komunističnim oblastnikom s strani delavstva je bil navadno: Tovarne ste nam dali, denar ste pa sami obdržali. Ta očitek ima svoj izvor v določilu, da so morali delavski sveti vrednost presežka dela (nadvrednost-Mehrwert) avtomatično odvajati po določenih ključih centrali, republiki in okraju, tako, da je njim ostalo za investicije in povišanje nagrad kvečjemu kake 3 odstotke. Delavski svet s presežkom dela ni razpolagal in za redne investicije ni imel sredstev. Izkupiček je dobila banka, delavcem pa so ostali samo že omenjeni beraški 3 odstotki. Sedaj komunisti delavskim svetom obljub-

ljajo, da jim bodo puščali denarja do 50%. Tako so znova za nekaj časa pomirili nezadovoljne elemente med delavstvom.

Okrajni odbor še vedno končno odloča. Niso pa komunisti še jasno povedali, kdo bo v zadnji instanci odločal. V okrajih kot že omenjeno ni povezanosti med upravnim predsednikom okraja in sekretarjem partije. V najnižjih edinicah vpliva torej partija po posamezniku, ki mora biti vključen v dotični kolektiv. Tudi v okraju enako vpliva po posamezniku, ki ima v okraju določeno funkcijo. N. pr. poslanec ali član kakega sveta.

Socialistična zveza delovnega ljudstva nima partijskega programa kakor partija, partijec pa mora v njej delati strogo po navodilih partije. Pri republiki je ostalo, da je predsednik republike sekretar centralnega komiteja. Pravijo pa, da bodo tudi tu nekaj spremenili.

Vplivanje partije javno ni več tako vidno, dejansko je pa ostalo isto, samo spretno je zamaskirano. Zato komunisti večstrankarskega sistema doma ne bodo dovolili. V zadnjem času so vodilni komunisti znova začeli govoriti, da "socializem in socialistična demokracija" dajeta dovolj priložnosti, da lahko vsak pove svoje mnenje in da ga tudi uveljavljavi. O kakih svobodnih volitvah zato ni govora. Možne bi bile, če bi jih vodila mednarodna komisija in ne samo nadzorovala, dalje, če bi vsakdo imel absolutno zagotovilo, da bodo volilne rezultate tudi izvedli in da končno tistih, ki bi volili proti komunistični diktaturi, ne bi preganjali. (Nadaljevanje)

Novice iz Slovenije

V Svobodni Sloveniji smo že ponovno poročali o prizadevanju titovih komunistov, da bi s pomočjo skandinavskih socialistov navezali tesnejše stike z mednarodnim socializmom. V te dežele je iz Titovine odšla na obiske te cela vrsta delegacij Zveze kom. Jugoslavije in Soc. zveza delovnega ljudstva. Te obiske na Švedski je sedaj nedavno vrnil predsednik švedske vlade — socialist Tage Erlander s privatnim obiskom Titovi Jugoslaviji. Švedskega gosta so vodili po državi, ga povsod gostili in v govori so vodili komunisti naglašali potrebo po še tesnejših zvezah med jugoslovanskimi komunisti in švedskimi socialisti.

Zagrebska univerza je junija meseca slavila 50. letnico. Ustanovljena je bila leta 1907. Za ta jubilej je univerza priredila posebno razstavo.

Zagreb je imel doslej samo en popoldnevnik in sicer "Narodni list" časopisno podjetje "Vjesnik" se je pa sedaj odločilo, da bo tudi ono začelo izdati svoj popoldnevnik in sicer "Večer". Istimenski list je v Zagrebu izhajal že pred vojno v založbi tiskarskega in založniškega podjetja Tipografija.

V Sloveniji nimajo zadostnega šte-

vila sodnikov za okrajna sodišča. Zato je izvršni svet LRS sklenil predložiti skupščini v odobritev osnutek odloka, po katerem bo mogoče do konca leta 1958 nastavljanje za sodnike okrajnih sodišč tudi osebe, ki še nimajo sodniškega izpita. Pomanjkanje sodnikov za okrajna sodišča bo občutno zlasti še prihodnje leto, ko bodo ustanovili sodišča še na Rakeku, v Ajdovščini ter Ormožu, okrožno sodišče pa v Murški Soboti.

Na letošnjem petem Ljubljanskem festivalu je glavni program izvajala ljubljanska opera s svojim orkestrom, pomnoženim z instrumentalisti Slovenske filharmonije, s svojimi solisti in zborom ter svojim baletom, ki je priredil tudi več samostojnih nastopov. Prav tako je samostojno nastopila tudi Slovenska filharmonija. Vsa priditev je imela prvenstveno značaj slovenske umetniške reprezentance. Tako je balet ljubljanske opere 29. junija nastopil v Hrističevi Ohijski legendi, zatem pa v Čajkovskega Labodjem jezeru. Celoten operni ansambel je imel na sporedu uprizoritev pod nebom "Prodano nevesto" in Bravničarjeve opere "Hlapec Jernej". Nastopila je tudi Akademski folklorna skupina France Marolt, prof.

K. Rupel pa je dirigiral koncert ansambla slovenskih solistov, ki so ob koncu festivala priredili še večer pesmi. Tako je bilo od 23 večerov od 29. junija do 21. julija 15 večerov odmerjenih slovenski reproduktivni umetnosti. Kot gostje so pa nastopili na letošnjem festivalu člani zagrebske opere z uprizoritvijo Kneza Igorja ter zagrebški balet s Stravinskim, Saiguetom in Vivaldijem. Od koncertnih gostov naj sta bila na programu nastop Collegium musicum in Zagrebški kvartet, Trst je pa bil zastopan z znamenitim triom "Ars nova". Večer jugoslovanske folklore je priredilo beograjsko Kolo.

V začetku junija so bile v Sloveniji cene važnejšim živilom naslednje: 1 kg enotne moke, 25 do 57, bela moka 75 do 78, koruzna moka 50 do 65, testenine 98 do 130, krompir 13 do 60, grah v strokih 45 do 80, čebula 45 do 60,

zelena solata 25 do 50, češnje 40 do 70, goveje meso 250 do 270, svinjsko meso 320 do 380, mleko 26 do 36, surovo maslo 540 do 640 in jajca 11 do 16 dinarjev za komad.

Umrlj so. V Ljubljani: Marija Dragar, roj. Krese, Jože Cijan, v. žel. revizor v p., Janez Kralj, žel. v p., Jože Ojsteršek, žel. upok. Anica Zalar, biv. nam., pri Ničmanu, Anton Šinkovec, upok. in Alojzij Žerjav, pos. v Ratečah — Planici, Albert Štupar, biv. direktor Graditelja v Kamniku, Štefan Galjot, upok. na Hujah, Uroš Peček, šolski upravitelj v p. v Ptuj, Franc Završnik, upok. na Fužinah, Milica Schreiner, upok. nadučitev št. Juriju pri Celju, Janez Zorman, pos. v Šenčurju pri Kranju, Anton Koprivšek v Moravčah, Antonija Gole v Celju in Ana Perič, roj. Zupančič, žena žel. upok. v Novem mestu.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Šesti kulturni večer SKA

Avtonomistična izjava slov. kult. delavcev je bila predmet VI. kulturnega večera Slov. kulturne akcije, ki je bil v soboto, 27. julija. Predavanje je pripravil in poslal iz Pariza g. Fran Erjavet, eden izmed njenih avtorjev in zbiralec podpisov v letu 1921.

Predavatelj je podal obsežen pregled slovenske politike od l. 1917; podal je svojo sliko o pripravah za Majniško deklaracijo in osvetlil tedanje dogodke s povsem svojega vidika. Prav tako je s svojega kroga (takrat je deloval v stranki slovenske socialne demokracije) spremljal dogodke po nastanku Jugoslavije in se dolgo zadržal pri delovanju in vplivu tkzv. mladinov v soc. dem. stranki (pod vodstvom Prepeluha in drja. Lončarja), ki so v reviji Naši zapiski komentirali slovenski politični razvoj. Na pobudo te trojice je potem prišlo do sestave znane Avtonomistične izjave v februarju 1921. Ta izjava je potem priložila velik del slovenskih intelektualcev boju za avtonomijo, ki ga je oblikovala in vodila Slov. ljudska stranka.

Marsikaka trditve v predavanju bi potrebovala razgovora in razjasnitve. Zato je škoda, da je bilo predavanje tako dolgo, da za debato ni ostalo več časa.

Roparski napad v zlatarni Boyu

Buenos Aires in okolica sta že nekaj tednov pozorišče številnih vlovov in ropov. Tokrat so na vrsti zlatarne, banke in večja trgovska in industrijska podjetja. Napade večinoma izvaja skupina petih mlajših oseb, ki prihajajo z avtomobilom. Tako so v ponedeljek dne 22. julija popoldne ob pol štirih napadli zlatarno Boyu, ki jo vodi ga. Zora Jurčec. Ko je lastnica odpirala trgovino in smala železna vrata, sta pribežala čez cesto in vdrla najprej dva in jo sunila čez prag v trgovino, nato so pa vdrli še ostali trije. Ko je ga Jurčec klical na pomoč policije, so jo začeli z ročajem revolverja tolči po glavi in ko je padla

na tla, ji je napadalec z revolverjem na čelu grozil, da bo streljal, ako bo še vpila. Vzeli so ji ključke, da bi odprli blagajno in izložbo, ko so pa opazili, da je oboje pod alarmno napravo, so se hitro odločili za beg. Odneli so s seboj le ključke in čekovno knjižico. Izpred trgovine so nate hoteli zbežati z avtomobilom, pa se motor ni vžgal in so zato hitro zbežali v drugo smer. V bližnjem sanatoriju so ge. Jurčec nato zašili rane, nakar je šla poročat o napadu na komisarijo policije.

Čestitamo ge. Jurčec, da roparski napad ni uspel in želimo, da bi bilo teh žalostnih dogodkov kmalu konec.

OSEBNE NOVICE

G. Franc Pernišek je 15. julija t. l. nastopil službo v industrijskem podjetju v Ciudadeli. Slovenskim izseljencem v Argentini je dobro poznan. Saj je polnih 8 let deloval pri Društvu Slovencev, osrednji organizaciji slovenskih protikomunističnih naseljencev v Argentini. Svoje delo pri Društvu Slovencev je opravljal kot odborov tajnik ali vodja pisarne ali oboje skupaj vestno in poštrednovalno. Vzdržati osem let v pisarni organizacije izseljencev ni lahka stvar. Zato g. Pernišku za njegov trud, delo in poštrednovalnost izrekamo javno zahvalo.

G. Pernišek pa je tudi rade volje pomagal pri upravi Svobodne Slovenije, kjer tudi vse delo sloni na dobri volji in poštrednovalnosti, Svobodna Slovenija mu zato izreka posebno zahvalo in mu na novem mestu želi mnogo uspehov in zadovoljstva.

V družini g. Sebastijana Kocmurja in njegove žene ge. Polonce, roj. Maček se je rodil sin. Srečni družini naše čestitke.

SAN MARTIN

Zlata maša duhovnega svetnika Karla Škulja

je bila v župni cerkvi v San Martinu v nedeljo dne 28. julija 1957 ob osmi uri zjutraj. Cerkev je bila lepo o-

Vsak teden ena

SINOČI JE PELA...

Sinoči je pela ko slavček ljubo, zakaj pa je danes rosno nje oko:

Sinoči cvetoča, rdeča ko kri, zakaj pa ji danes obrazek blede?

Imela je vrtec, ojr vrtec krasan, ko davi je vstala, bil cvet je obran.

Oh, cvetje je rahlo, čez noč se ospe, a žal je še meni po njem, o deklet!

Tam doli po polju pa stopa nekdo; on cvet jo potrgal, zdaj uka glasno.

krašena. Na desni strani glavnega oltarja je bila slovenska na levi pa argentinska narodna rastava. Povabljeni svatje so se zbrali na župnijskem dvorišču, kjer so se uvrstili v sprevod. Na čelu sprevoda sta ministranta nosila križ, zatem so bili otroci, slov. skavti ter fantje in dekleta v narodnih nošah. Za povabljenimi gosti je stopal zlatomašnik g. Karol Škulj. Pred vstopom v cerkev, ki je bila polna rojakov, je zlatomašniku izrekla lepe čestitke gđc. Kristina Pavlovičeva ter mu izročila lep slovenski šopek. Ko je pa zlatomašnik vstopil v svetišče, mu je s kora zadonel lep pozdrav s pesmijo "Zlatomašnik bod pozdravljen". Zapel jo je Sanmartinski slovenski cerkveni pevski zbor pod vodstvom dirigenta g. Vinka Klemenčiča. Ta zbor je pozneje pel tudi med slovesno peto mašo Kimovčevu latinsko mašo. Z orgljami je zbor spremljala gđc. Olga Kogovšek, z violino pa g. notar Alojzij Šonc. Pesmi "Najlepši trenutki" in "Ave Maria" je pela solistinja ga Mimi Marinšek ob violinski spremljavi, med obhajilom je pa pel solo v pesmi "Gospod, jaz nisem vreden" g. Makek. Lepo petje zbora, kakor tudi nastopa obeh solistov ter orgeljska in violinska spremljava je močno, povzdignilo vso zlatomašno slavnost ter je med domačini, katerih je bilo tudi precej v cerkvi, vzbujalo splošno pozornost.

Po evangeliju je govoril zlatomašniku jezuitski pater g. Ivan Caserman. Najprej je v kasteljaščini vernikom domačinem povedal nekaj besed o Slovincih in njihovi domovini, nato pa jim prikazal življensko pot ter delo zlatomašnika g. Karla Škulja kot neumornega delavca na verskem kulturnem, socialnem, političnem in gospodarskem področju. V slovenski pridigi je pa govoril o veličini in svetosti duhovskega poklica.

(Nadaljevanje na 4. strani)

BRALI SMO...

"TOT NEM EMBER!"

Pod naslednjim naslovom je dr. Janecz Arnez objavil v glasilu slovenske krščanske demokracije "Slovenija", z dne 15. junija 1957 v Clevelandu, USA, naslednje vrstice o novih načrtih madžarskih šovinistov:

"Ali se ne sliši lepo: Slovan ni človek! To je bila teza madžarskega šovinizma, ki je še danes živa, morda celo bolj kot kdajkoli popreje. O tem nas kaj hitro prepriča nova madžarska revija, ki je začela izhajati konec lanskega leta v New Yorku.

True Hungary. A review of Hungary's past and present — tako so opremili naslov izdajatelj te nove revije. Na naslovno stran so narisali razpelo; ob vznožje so mu položili rdeči obris sedanje madžarske države, ki je obdan s črnim pasom zemljevide velike Madžarske. Vse skupaj pa je obdano s trnjevo krono. Resnična Madžarska je — kot jo označuje zemljevid na ovitku — država, ki sega od Jadrana do Poljske, od Dunaja do Karpatov sredi sedanjih Romunije. Vsi Slovaki, večji del Hrvatov, Podkarpatki Rusi, del Srbov, Slovencev, Romunov ... bi morali izginiti v madžarskem žrelu.

Revija je nastala sredi ugodne konjunktore, ki jo je na zapadu ustvarila za Madžare revolucija v njih domovini. To hočejo sedaj šovinistični emigranti do skrajnosti izkoristiti za svoje veli-

komadžarske cilje. Skrili so se pod nedolžno ime: Friends of Hungarian Culture and Arts in America. Urednik je Andrew T. Udvarthy, ki je baje doktor prava. Sprejema darove in podpore za uredništev humanitarnih ciljev madžarskih totalitarcev na sledečem naslovu: 335 E. 79th. St., New York 21, N. Y. Tisti Slovenci, Hrvati, Srbi, Slovaki itd., ki pa žive v Clevelandu lahko podprejo "Prijetelje madžarske kulture in umetnosti" s tem, da pošljejo vdanostni pozdrav in denarno nakazilo na naslov: 9618 Clifton Rh., Cleveland, Ohio.

Prava ali resnična Madžarska ne pozna Slovaške; geografsko ji bo odgovarjala Gornja Madžarska (Upper Hungary); tako naj bi izginila tudi Hrvatska ter postala Dolnja Madžarska. Kraljestvo krone sv. Štefana je edina možna obramba Evrope. Doslej so namreč Madžari "braniili Zapad pred vsemi obdžami barbarstva. Borili smo se proti Tartarom, Turkom in drugim vzhodnim vpadalcem na Zapad..." kot je izjavil neki visoki madžarski dostojanstvenik. Sedaj bi moral Zapad braniti madžarske interese v zahvalo za velika dela, s katerimi so Madžari osrečili in obogatili Evropo.

Naj bo to meditacija tudi za tiste, ki sanjajo o Podonavski federaciji in tistim, ki mislijo ostali Slovenci, čeprav jih srce vleče v Budimpešto, prestolico evropskih Humov!"

PRIMOŽ BRDNIK

JAPONSKA — DEŽELA PARADOKSOV

Japonske jedi so maloštevilne. Najodličnejši sta Sukijaki in Tempura, vendar za poprečni japonski žep dragi ter si jih privoščijo samo ob praznikih. V restavraciji sem opazoval, kaj kedo. Večinoma riž in makaronom podobne rezance, z nekaj zelenjave — sveže ali vložene — in vse skupaj zalivajo s čajem.

Rezance jedo skoro brez začimbe, le s soya oljem jih polivajo. Da je takšna hrana kaj malo vredna kot hranilo, mi ni treba še posebej poudarjati. Zato so tudi vsi slabotne postavne in majhni. Kadar potujejo izven svoje dežele, so mi pravili, imajo vedno težave s prehrano, kajti "zahodna" hrana jim je mnogo pretežka.

Zanimivo je tudi, da trdijo, kako še nikoli — menda že več stoletij ne — niso tako dobro živeli kot sedaj. Hrana je sedaj obilnejša in tudi bolj redilna. To so ugotovili pri 12. letnih šolskih otrocih, ki so danes poprečno 4.5 centimetrov višji, kakor so bili pred 10. leti. Če bodo mogli vzdržati življensko raven na tej višini, bodo v nekaj generacijah precej višji in močnejši.

To je seveda odsev poveljnih razmer in zlasti še ameriških milijonov, ki so pomagali spraviti japonsko gospodarstvo na noge. V nič manjši meri pa seveda njihova majhna zahtevnost v pogledu življenskih udobnosti in pripravlenosti delati dolge ure in ob vsakem času. To so njihove vrline, ki jih ne-

dvomno postavljajo na prvo mesto med vsemi Azijci.

Kakr je dežela prekrasna, tako je tudi težko potovati po njej. Kjer so polja, je strahovit smrad, kajti gnojijo jih s človeško gnojnico. Kmet nosi dva čebra teh dišav, privezana na obeh konceh kola, ki ga nosi na vratu. Z goljudo zajema gnojnico in poliva grede. Če se voziš z brzovlakom, teh dišav ne občutiš, kajti okna imajo zaprta. Pri lokalnih vlakih, s kakršnim se n. pr. vozim večkrat v Osako, pa so okna odprta na stežaj.

Sicer pa je razumljivo, da si morajo tako pomagati, kajti umetna gnojila so predraga, domače živine pa ni veliko. Edina sreča je, da je zemlja ognjeniška in silno rodovitna, ker bi sicer vsi pomrli od glada. Pa še tako imajo stalne težave: Komaj 16% zemlje je orne in samo 7% površine so pašniki, medtem, ko je 62% Japonske pokritih z gozdovi ali grmovjem.

Delovna sila je edino, kar je tu v izobilju. Računajo, da ima Japonska danes 90 milijonov prebivalcev in vsako leto naraste za skoro pol milijona. Resnično je pravi čudež, da vsi ti ljudje morejo živeti na tako majhnih otokih. Zato pa ima o po 3,5 ali 10 ljudi v vsaki službi, kjer bi v Ameriki imeli enega.

V Združenih Državah na železniških postajah skoro ne vidiš uslužbenca in čuvarja na progi so silno redki. Vse je

zmehanizirano. Tu pa so n. pr. med Osako in Kobe tri železniške proge. Na vsaki imajo ogromno število čuvajev: vsakih nekaj sto metrov je koliba in kadar pelje vlak mimo, mahajo čuvaji z belimi zastavami.

Prav tako je v uradih, pisarnah, restavracijah, hotelih itd. Natakarije, uradnikov, služinčadi in drugega osebja je toliko, da si drug drugemu delajo dren. Seveda vsi skupaj silno malo zaslužijo, zato pa tudi nimajo velikih izdatkov.

Težave so tudi, ker je Japonska pravzaprav brez vsakih sirovin, ki bi bile omembe vredne. Vse morajo uvažati iz Amerike, ker je Kitajska zaprta. Japonska prideluje samo 40% sirovin, ki jih potrebuje za svojo industrijo.

Okoli polovica prebivalstva se bavi s poljedelstvom. Kmetije so silno majhne. Poprečno 0.8 hektarjev na kmetijo in povprečno temu, da so skrbno obdelane, je naprečni pridelek zelo nizek. Zato je na podeželju tudi kronično siromaštvo. Industrija je po večini majhna, nekaj boljša je od obrti. Okoli 70% od skupnega števila industrijskih podjetij ima največ 4 delavce. Le nekaj velikih ladjedelnic, železne industrije in kemičnih tovarn je modernih ter zaradi nizkih mezd tudi uspešno konkurirajo drugim vesilam. Tukaj v Kobe n. pr. sta dve ogromni ladjedelnici, ki gradita tankerje za Grke, Holandece itd. Lani so japonske ladjedelnice po tonaži zgrajenih

ladij prekosile Angleže in so bile prve na svetu.

Takšen gospodarski položaj vsekakor ni rožnat. Edinole z razvojem industrije se lahko Japonci držijo nad vodo. Iz uvoženih sirovin izdelujejo proizvode, ki jih sami potrebujejo in jih izvažajo v druge dežele. S tem denarjem potem kupujejo nove sirovine. Takšen položaj je precej podoben angleškemu, le da traja tu že več kot 80 let. Tudi ni nobenega izgleda, da bi se kaj v bodočnosti spremenilo. Danes je Japonska še veliko bolj razvadena na zunanjo trgovino. Hud udarec za Japonsko je bil poraz v vojni, še hušji pa komunistiranje Kitajske.

Pred vojno so si pomagali z militarizacijo. Razmerje med lahko in težko industrijo je bilo n. pr. 1941 leta 34% proti 76%. Težka industrija je po večini delala za vojsko in mornarico. Danes je v težavah, ker nima trga. Izdelujejo n. pr. majhne avtomobile, ki so sicer dobri, vendar stanejo več kot mnogo večji, udobnejši in modernejši ameriški vozovi. Strojna industrija se je po vojni zelo razvila, ker mora nadomestiti uničene in zastarele stroje. Vojna jih je resnično obubožala: Pred vojno so njihove predilnice imele čez 13 milijonov vreten, danes jih ima o okoli 3 milijone.

Ker sem že pri številkah, bi Ti pisal še nekaj o japonskem časnikarstvu. Prvi tiskani list je začel izhajati leta 1864, prvi dnevnik pa leta 1872 (njegov naslednik Tokyo Nichi-Nichi, še danes izhaja kot večernik).

Leta 1931 so Japonci imeli 1.200 dnevnikov. Soldateska in z njo zvezana diktatura pa je uničila svobodo tiska in le-

ta 1942 je smelo izhajati samo še 55 dnevnikov, ki so seveda vsi bili v službi režima.

Po vojni se je dnevni tisk zelo razvil in danes ima Japonska 116 dnevnikov. Največji je Asahi, ki ima preko štiri milijone naklade. Znana sta tudi tokijska dnevnik Mainichi in Yomiuri. Vsi večji dnevnikarji imajo več podeželskih izdaj, Asahi n. pr. jih ima 37. Poleg tega izhajajo vsi prvi trije in še dva druga v angleščini, vendar so vsi lastniki Japonci.

Boljši japonski listi tehnično prav nič ne zaostajajo za drugimi svetovnimi listi. Prinašajo slike, članke in vesti prav tako, kakor listi v New Yorku, Parizu, Londonu ali Buenos Airesu. Razlika je le, da jih čitajo od zadaj naprej in od zgoraj navzdol. Urejevanji so pestro in prikupno, kako pa pišejo, seveda ne vem. Razumeš me, če Ti povem, da je to ena teden najtežjih strani najinega življenja tu: ničesar ne moreš niti prebrati, kaj šele, da bi razumel!

Navzlic velikemu številu otrok, zelo redko srečaš na ulici nosečo Japonko. Menda to ni dostojno. Po drugi strani pa sem že videl stvari, ki bi bile povsod drugod nemogoče. V Tokiju n. pr. sva z Vido na sredi ulice videla starejšega moškega, kako se je nemoteno preoblačil. Na glavni železniški postaji v Osaki sem pa videl odraslo žensko, kako se je pred vsemi potniki preoblačila: kar s sebe je vrgla kimono in začela preko glave natikati drugega. Tako sem tudi opazil, da nosijo spodnje perilo, ki je podobno tistemu, ki so ga pri nas nekoč imeli v najhušji zimi. Nadaljevanje

SLOVENCI PO SVETU

U.S.A.

Dne 18. maja so imeli člani SLS v Clevelandu svoj občni zbor v novi dvorani Baragovega doma. Številni udeleženci so bili veselo presenečeni, ko so videli nove prostore v Baragovem domu. Vsa dvorana je namreč nova in vse, kar je v njej, je novo. Ima 150 sedežev in še nekaj desetinj stojišč. Oprema je odlična, razsvetljava izvrstna. V tej dostojanstveni dvorani je torej začel občni zbor predsednik SLS v Clevelandu g. Jakob Žakelj, ki ima velike zasluge, da so Slovenci v Clevelandu dobili tako odličen dom.

G. Žakelj je podal podrobno poročilo o dosedanem delu krajevnega odbora in je med drugim povedal, da se je v clevelandsko podružnico SLS vpisalo nad 100 članov. Somišljenikov pa je vsaj trikrat toliko. To je gotovo najmočnejša in najbolj delavna novonaseljenška slovenska organizacija v Clevelandu, ki ni opustila nobene priložnosti, da ne bi storila za naš narod vsega, kar je bilo mogoče storiti. Poslala je na razne kraje mnogo spomenic in pisem, imela je mnogo zborovanj, vršila je intervencije za naše ljudi na vseh straneh. Odbor tudi skrbi za redno izhajanje in urejevanje "Slovenije", ki je glasilo Slovenske krščanske demokracije. — Po poročilih odbornikov je pozdravil zborovalce načelnik SLS g. dr. Miha Krek, ki je ob tej priložnosti podal obširno poročilo o delovanju SLS na vseh kontinentih, njenem sodelovanju v Krščansko demokratski zvezi Srednje Evrope ter o njenih nastopih v mednarodnem svetu. Ni nobena samohvala, ako trdimo, da se morda nobena emigrantska skupina ni tolikokrat pokazala na mednarodnih fo-

rumih kot prav slovenska. Nato je dr. Krek naslikal tudi mednarodni položaj in razložil zakulisne mednarodne vplive in igre. Vsi udeleženci so bili s njegovim poročilom zadovoljni in so se mu zanj toplo zahvalili.

SAN MARTIN

Slovesno sveto mašo, pri kateri so zlatomašniku aistrali g. p. Ivan Caserman, rektor slov. bogoslovja v Adroguju g. dr. Franc Gnidovec, bogoslovec g. Janez Langus, kot ceremoniar pa zlatomašnikov pranečak Edi Škulj, je zaključila zahvalna pesem, nakar se je zlatomašnik vrnil iz cerkve zopet v sprejeto v župnišče.

Zlatomašno kosilo je bilo pripravljeno v gostoljubnem Pavlovičevem domu v San Martinu. Na steni za častno mizo je bila razpeta slovenska zastava, na njej pa pritrjena številka 50, na desni strani je visela slika pok. zlatomašnikovih staršev, na levi strani pa slika zlatomašnikove rojstne hiše.

Med kosilom je jubilara prvi pozdravil slavnostni govornik g. p. Ivan Caserman. Omenjal je njegovo javno delo ter svoje osebne stike z njim v begunstvu in emigraciji. Želel mu je še biserno in železno mašo. G. Rudolf Smersu mu je govoril pozdravni govor v imenu slovenske skupnosti v San Martinu: V imenu vseh organizacij in društev, ki jih je ustanovil zlatomašnik, izrekel mu čestitke tudi v imenu Društva Slovencev, za tem je pa prebral toplo pismeno čestitko jubilaru g. dr. Antona Trdana, kateremu je bil g. duh. svetnik Škulj novomašni govornik. G. Marijan Marolt je zlatomašniku izrekel čestitke v imenu Slovenske kulturne akcije, zlasti njegovega zgodovinskega odseka. Zahvalil se mu je tudi za vse njegovo delo. Čestital mu je tudi v imenu Zveze protikom. borcev. G. notar Šone je jubilara pozdravil v imenu sosedov in osebnih prijateljev.

Za vse pozdrave se je zlatomašnik zahvalil s daljšim govorom. V njem je prikazal dobo, v kateri je dorasčal in v kateri je začel javno nastopati. Omenjal je dr. Aleša Ušeničnika in dr. Janeza Ev. Kreka, ki ju je imel za profesorja v bogoslovju, dr. Franc Ušeničnik je pa bil tedaj spiritual. Prikazal je tudi škofa Jegliča kot močno in silno osebnost, zatem pa zgoščeno navajal važnejše dogodke in svojega javnega dela najprej pod vodstvom dr. Jan. Kreka, zatem pa dr. Korošca in ob strani tudi že pok. duhovnih in poslanskih tovarišev Franca Smodeja, Franca Kulovca, Josipa Klekla in drugih. Pavlovičevi družini se je iskreno zahvalil za bogato gostitev in za vse usluge, ki jih ta hiša daje slovenski stvari, ko so na njenem domu lahko pevske vaje sanmartinskega zbora, ali pa tudi slovenska šola kadar so prostori v župnišču zasedeni.

Izvajanja zlatomašnika so zbrani gostje sprejeli s toplim odobravanjem.

Ob štirih popoldne so bile v župni cerkvi slovesne večerice, po njih je pa zlatomašnik ostali del dneva prebil skupno s pevci in pevkami Sanmartinskega slovenskega cerkvenega zbora zopet pri Pavlovičevih.

Akademija

v čast zlatomašniku g. svetniku Karu Škulju bo v nedeljo, 4. avgusta ob 16. uri v dvorani v ulici Pellegrini 34 (za farno cerkvijo) v San Martinu.

IZ TEDNA V TEDEN

V Tunisu je parlament izglasoval vzpostavitev republike ter je vlada pod vodstvom Habiba Burgibe, predsednika nacionalistične stranke, dala zapreti dosedanega 76 letnega kralja Sidi Mohameda Lamina, tuniškega beja. Njegova rodovina je vladala Tunisu nad 260 let.

Nasser je ob prvi obletnici podržavljenja sueškega prekopa v govoru izjavil, da mu je takratni avstralski predsednik Menzies grozil z represalijami,

če ne odpove podržavljenja. Menzies je to Nasserjevo trditve zanikal.

Komunisti so na Koreji zahtevali sklicanje seje komisije ZN za premirje ter so na zasedanju obdžili Amerikance, da so kršili premirje, ker so znova začeli oboroževati Južno Korejo. Amerikanci so objavili, da so to storili zato, ker so ugotovili, da komunisti oborožujejo Severno Korejo že dolga leta.

Na Madžarskem so komunisti aretirali nad 10.000 "nezanesljivih" ljudi, ki so jih obtožili sodelovanja pri lanskem uporu ali pa jim naprtili snovanje novega upora proti Kadarjevemu režimu. Večino so poslali naravnost v koncentracijska taborišča.

V Guatemali je stražnik-komunist ubil preds. Castillo Armasa, ki je pred tremi leti z revolucijo zrušil komunistični režim Arbenza, ki se trenutno mudi v Montevideo. Predsedstvo vlade je prevzel podpredsednik Gonzalez-Lopez, tudi odločen protikomunist.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Vestnik, glasilo domobrancev in drugih protikomunističnih borcev. Štev. 7. Vsebina: Slovenski domobranci (Iz govora predsednika NO za Slovenijo dr. Kreka na spominski proslavi v Clevelandu); Vse do tistega dne... (R. Sm.); Na Grmadi (S.); Sodba kulturnega 20. stoletja — smrt na grmadi — (Lesorez g. Jožeta Zirovnika); Truplo v polju († France Balantič); Spomini (V. Dolenc); Iz zveznih odborov; Komen-

Družabna prireditel

SLOVENSKE BESEDE

bo v SOBOTO, 24. AVGUSTA v običajnih prostorih v Santos Lugares

Prodaj lot v Lanusu

Sección I.

Manzana B

Parcela 77

Lote 34

INFORMACIJE

v upravi SVOBODNE SLOVENIJE

September

15

nedelja

rezervirano za obisk gallusovega koncerta

Slovensko Društvo Edinost

VAS VLJUDNO VABI NA

DRUŽABNI VEČER

DNE 3. AVGUSTA 1957. OB 21.

V PROSTORI BELORUSKEGA KLUBA — CLUB RUSO-BLANCO

CALLE CARLOS CALVO 2851, CAPITAL

Za ples in dobro voljo igra Harmony Jazz

Dohod: Trolejbusi 311, 312 in 318. Izstopiti na križišču ulic

Jujuy — Carlos Calvo.

Podzemna železnica: Constitución — Boedo. Izstopiti na postaji Jujuy.

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(47)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Vzeli so ga brez onegavljanja. Kdo bi jima to zameril? Nista ukradla časa, da bi razkazovala vsiljivim ljudem svojo revščino. Novi tujec je bil videti trdovratnejši, toda obenem tudi zgovornejši, kakor drugi gostje njegove vrste. Ni kritiziral Cachota s stališča svojega bogastva, temveč je hvalil red in čistočo, kar mu je takoj pridobilo naklonjenost gospe Soubirousove. Z živahnimi očmi je priznavajoče pokukal v lonce hišne gospodinje. Njej in Francoisu ni ušlo, da imenitni milijonar govori patoiško narčneje Pirenej in sicer s pravo kmetsko izgovarjavo. Ta okoliščina je njegovo simpatičnost še povečala. Med pogovorom je nenavadni tujec privlekel na dan slamo ovito steklenico s starim jantarjevozlatim konjakom. Hišni gospodar je vedel ceniti to pijačo, od katere je dobil cel kozarec. Nazadnje je pričel tujec govoriti o zadevi, zavoljo katere je prišel.

"Čujte, dragi! Prišel sem iz Biarritza. Tam imam v bližini cesarske vile svojo hišo. Hčerkico imam kakor vi, petnajst let je bilo Ginetti v jeseni. Lep otrok je, vedno nekoliko žalosten, bolan na pljučih. Eno samo željo ima, da bi dobila rožni venec vaše hčerke, o katerem je toliko slišati. Zanj mi ni nobena cena previsoka..."

"Bernardka svojega rožnega venca ne da," pojasni osorno Soubirous.

"Pa naj bi blagoslovila hčerin rožni venec, ki sem ga prinesel s seboj..."

Francois je široko odrinil zapeljivo pijačo.

"Premožen gospod ste," reče, "in več veste o svetu, kakor jaz. To pa vem, da sva žena in jaz popolnoma navadna človeka, in prav tako torej tudi otroci. Bernardka vidi Gospo. Dobro! Ljudje govorijo o Gospe to in ono. Ni hče pa ne ve, kdo je Gospa v resnici. Sicer pa je moja Bernardka docela navadna dekle. Ni noben duhovnik, ne nosi šole in ne more posvetiti nobene stvari."

"Ne verjemite mu, gospod," se vmeša Soubirousova. "Moja Bernardka ni navaden otrok. Že takrat, ko sem jo nosila, sem imela čudovite sanje: moja sestra, Bernarda Casterot, jih pozna. In Laguesova iz Bartresa mi je vedno pravila: Tvoja mala, draga Luiza, ima sicer trdo glavo, toda v njej je marsikaj, za kar nihče ne ve..."

Milijoner je z rdečo plebejsko roko pričaral na mizo več velikih zlatnikov.

"Ali bo dovolj za blagoslov vaše hčerke?"

Luiza in Francois z velikimi očmi strmita v denar. Luizdorji, napoleondorji, zlatnik in drug zlat denar je Soubirous le redko prišel pred oči. Če dobi v roke kovanec za dvajset sousov, je njegova sreča že zelo velika. Omamljivi zaklad pa bi mogel na mah spremeniti usodo družine. Mogli bi si oskrbeti končno človeka vredno stanovanje. Prav gotovo bi mogli s tem plačati najemnino za

mlin. Tudi misli matere so se zmedle. Iz notranjosti se ji utrga globok vzdih.

"Oh ne, Bernardka rožnega venca ne bo nikoli blagoslovila..."

"Gospa, moja hčerka bi bila zadovoljna," vabi tujec, "če bi se z rožnim vencom dotaknila kakšne stvari, ki jo vaš otrok nosi na telesu. Za kaj takšnega bi dal dva luizdorja..."

Luiza pogleda Francoisa. Francois se obrne proti Luizi. Nenadoma skoči Soubirousova pokonci, vzame rožni venec iz rok čudnega prosilca in ga vtakne pod Bernardkino zglavje.

"Vedno ima svoj rožni venec pod vzglavjem, če spi tukaj," šepne.

Tujec zadovoljno spravi tako blagoslovljen rožni venec v žep.

"Najlepša hvala, gospa Soubirous. Moja hčerka bo presrečna. Dva luizdorja sta po današnjem tečaju vredna petindvajset srebrnih frankov in štirideset centimov. Lepo bi bilo, gospa, če bi mi hoteli na tem lističu potrditi, da ste denar sprejeli. Red mora biti."

"Ne vzeti denarja, starši, lepo prosim!" zavpije Bernardka od vrat. Slišala je zadnje besede. "Gospa bi bila huda..."

V nekako zmedeno opravičilo se nato prikloni tujcu in sporoči materi:

"Otročaja bosta takoj tukaj, mama..."

Kar se je zdaj zgodilo, se je zdelo Luizi res "prav Soubirousovo." Soubirous se je svečano dvignil in zaničljivo porinil denar nazaj tujcu. Denar je ležal na sredi mize, kakor da je bila kupčija že sklenjena. Potlej se je obrnil k Bernardki:

"Nič nimam opraviti z njim," je slovesno dejal. "Za trenutek le je materi-

no srce popustilo. Za tistih nekaj sousov, ki jih sicer zaslužim, kot poštni uradnik, je le preveč ust. Vam pa, gospod, se za vašo dobroto lepo zahvalim, čeprav je ne morem sprejeti..."

"Kar je sklenjeno, je sklenjeno, Soubirous," hiti tujec, ki kar nič več ni bil podoben milijonarju. "Jaz sem stvar dobil, vi pa vzemite denar..."

"Nimam tu ničesar naprodaj," reče Soubirous s špansko dostojnostjo.

"Če sta vam dva zlatnika premalo, jih sprejmite pet," vpije milijonar, ki se mu je načrt očividno pokvaril. "Jaz sem dolžan svoji hčerki in vi vaši."

Bernardki gre na bruhanje, ko vidi pred seboj tujčev volovski tilnik. Rdeč je, brazgotinast in mozoljast. Mož se zave in spremenil glas.

"Končno ste mi le dali, kar potrebujem, Soubirous," zamrmra in pri tem mežika z očmi. "Ne bi smel biti tako odkrit..."

Te besede so se zgubile v zmešnjavi, ki je nastala. Prišla sta namreč otroka, Marija se je vrnila iz šole in na vratih so se prikazali sosede, ki jih je privabil obisk "angleškega milijonarja." Ta je sklenil, da naredi, kar pač more. Želja naročila je, da res denar ali vsaj del ostane v Cachotu. Z zahvalo se poslovi od Soubirousov, všeipne očetovsko "la petite Voyante" v lice, vzame cilinder, plašč in dežnik, pusti steklenico na mizi in odide. Poleg vrat je stala mala pručica, na kateri je imela mati vselej kakšno ropotijo. S poklicno spretnostjo žeparja, ki zna predmete bliskovito skriti in spet priklicati, je tujec spustil na rob pručice zapeljivo luizdor.

Nihče razen sedemletnega Jeana Mari-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Inteleccual No. 527777

tarji; Da ne pozabimo; Matica mrtvih; Tako smo peli v onih dneh.

Svobodna beseda. Leto IV. Štev. 2. Junij 1957 — Vsebina: Potreba politične stranke (A. Pipan); Preteklost naša učiteljica (Govor g. R. Žitnika na proslavi Majske deklaracije na Slov. dnevu v Bs. Airesu); Ob novi knjigi Matija Škerbeca (D. C. J.); Tretji maj 1945 (R. Ž.); Tito je postal humanist (An); Prilika o nezadovoljnem profesorju (L.S.); Prejeli smo in objavljamo (Pavle Rant); II. Slovenski dan v Argentini (RA); Kratke vesti iz Buenos Airesa.

OBVESTILA

Sestanek SFZ za mesec avgust bo izjemoma drugo nedeljo, t. j. 11. avgusta na Pristavi v Moronu. Govoril bo univ. prof. č. g. dr. Ivan Ahčin. Začetek ob štirih popoldne.

Odborniki imajo redno sejo prvo nedeljo, t. j. 4. avgusta na običajnem kraju in času. Odbor SFZ

Otroci iz Lanusa vabijo na prireditev, ki bo v nedeljo 11. avgusta ob 15.30 v slovenski dvorani v Lanusu. Na sporedu prizorčki, petje in igra v treh dejanjih "Sola v nebesih".

Razpis poldnevne službe

Društvo Slovencev išče za svojo pisarno pisarniško moč, moškega ali ženskega spola, za poldnevno zaposlitev. Potrebno je znanje strojepisja in delno poznanje kasteljansčine. Delovni čas, honorar in drugi pogoji se določijo z medsebojnim dogovorom. Pismene ponudbe naj se do 19. avgusta vložijo na Društvo Slovencev, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.

Društvo Slovencev

Po dolgi in mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, je dne 21. julija 1957 v 66. letu starosti mirno v Gospodu zaspal naš ljubljani mož, oče in stari oče

gospod FRANC OVČJAK

Pokopali smo ga dne 22. julija 1957 na pokopališču v Las Heras — Mendoza.

V Mendozi zapušča ženo in sinova, v Canadi hčerko Antonijo z družino in v domovini hčerko Ljudmilo z družino.

Vsem prijateljem in znancem ga priporočamo v molitev.

Naj v miru počiva!

Družina Ovčjak

Mendoza, Hamilton — Canada, Šoštanj.

je ni zapazil te čarovnije. Dečko je bil za celo družino utelešen življenjski praktik.

Pokazal je to že s tem, da je pred nedavnim prinesel materi iz cerkve kepice voska, da bi jih prekuhala. Jean Marija ni nič bolj kradljiv kakor ostali ljudje, da se mu le ponudi prilika, ki ni videti grešna. Če je sedaj skrnil luizdor kakor sraka svetli plen, ni storil tega zavoljo tega, da bi ga utajil. Saj vrednost tega denarja ni niti poznal. Čutil pa je natančno, da se je po prikazovanju Gospe polastila njenih privržencev čudovita zaprtost, ki se je branila celo trnarnih prednosti. Dečko spusti luizdor v žep, da bi ga ubranil pred nevarnim družinskim idealizmom. Jutri ga bo zmagoslavno predal materi, seveda, če bo sam z njo in ga Bernardka ne bo videla. Čez nekaj trenutkov se je tujec vrnil v Cachot, se opravičeval, in vzel pozabljeno steklenico. Za slovo je natočil gospodarju še en kozareček. Hiter pogled na pručico ga je prepričal, da njegov obisk ni bil popolnoma zaman.

Okrog dveh popoldne je bila Bernardka na poti v šolo aretirana. Neki Leo Latarpe, cestni delavec, ki so ga povabili za pomožnega policajca, jo je nežno prijel za roko:

"Ma petite, zdaj moraš z menoj v ječo."

Bernardka ga pogleda z bleščočimi očmi. Ve, da jo Gospa ljubi. Kaj ji more svet še napraviti?

"Močno me držite, gospod," se smeje. "Sicer se znam spremeniti v prah."

Ob istem času je Callet aretiraj Soubirousove starše in jih skozi šepetajočo množico peljal proti deželnemu sodišču.